

Michał Kokowski

ORCID [0000-0002-5389-9051](https://orcid.org/0000-0002-5389-9051)

Instytut Historii Nauki imienia Ludwika i Aleksandra Birkenmajerów

Polskiej Akademii Nauk (Warszawa–Kraków, Polska)

International Academy of the History of Science (czł. koresp.)

michal.kokowski@gmail.com

Podstawowe zastrzeżenia wobec projektu i uchwalonej Ustawy 2.0 vel Konstytucji dla nauki

Abstrakt

Artykuł przedstawia zasadnicze zastrzeżenia wobec *projektu i uchwalonej Ustawy 2.0 vel Konstytucji dla nauki* i skupia się na analizie dwóch zagadnień: modelu uniwersytetu oraz modelu ewaluacji czasopism i książek. Analiza ta jest rozwijana w świetle wiedzy z zakresu *zintegrowanego naukoznawstwa* (w skład którego wchodzi m.in. historia nauki, historia organizacji szkolnictwa wyższego i nauki oraz naukometria i bibliometria) i *modelu uniwersytetu nowego humanizmu*.

Artykuł postuluje wprowadzenie szeregu istotnych modyfikacji treści Ustawy 2.0 i rozporządzeń wykonawczych, aby zaradzić ich podstawowym wadom.

INFORMACJA O PUBLIKACJI		e-ISSN 2543-702X ISSN 2451-3202		BRYLANTOWY MODEL OTWARTEGO DOSTĘPU
CYTOWANIE				
Kokowski, Michał 2018: Podstawowe zastrzeżenia wobec projektu i uchwalonej Ustawy 2.0 vel Konstytucji dla nauki. <i>Studia Historiae Scientiarum</i> 17, ss. 453–476. Dostęp online: https://doi.org/10.4467/2543702XSHS.18.016.9336 .				
OTRZYMANO: 18.10.2018 ZAAKCEPTOWANO: 30.10.2018 OPUBLIKOWANO ONLINE: 12.12.2018	POLITYKA ARCHIWIZOWANIA Green SHERPA / RoMEO Colour	LICENCJA		
WWW	http://www.ejournals.eu/sj/index.php/SHS/ ; http://pau.krakow.pl/Studia-Historiae-Scientiarum/			

Słowa kluczowe: *Ustawa 2.0, Konstytucja dla nauki, modele uniwersytetu, korporacyjny model uniwersytetu, model uniwersytetu nowego humanizmu, Uniwersytet Badawczy PAN, naukoznawstwo, naukometria, bibliometria, model ewaluacji czasopism i książek, „zasada dziedziczenia prestiżu”*

Basic objections to the draft and the adopted Act 2.0 vel the Constitution for science

Abstract

The article presents essential reservations about the proposal and the adopted Act 2.0 vel Constitution for Science. It focuses on the analysis of two topics: model of university and model of evaluation of journals and books. Our analysis is made in the light of knowledge of integrated sciences of science (containing, i.a., history of science, history of organization of higher education system and science, scientometrics and bibliometrics) and a model of university of new humanism.

The article calls for introduction of series of vital modifications in the analyzed Act 2.0 and implementing regulations to remedy their fundamental drawbacks.

Słowa kluczowe: *Act 2.0, Constitution for Science, models of university, the model of corporate university, the model of university of new humanism, Research University of the Polish Academy of Sciences, science of science, scientometrics, bibliometrics, model of evaluation of journals and books, „principle of inheritance of prestige”*

1. Podstawowe zastrzeżenia wobec projektu Ustawy 2.0 vel Konstytucji dla nauki*

1.1. Model uniwersytetu

Według deklaracji premiera dr. Jarosława Gowina z 1 marca 2017 r. (zob. *PAP Nauka w Polsce* [2017a](#)) prace nad reformą modelu uniwersytetu

* Rozdział pierwszy artykułu to nieznacznie zmodyfikowana wersja artykułu, który ukazał się wcześniej w czasopiśmie *Nauka Polska. Jej Potrzeby, Organizacja i Rozwój*

i działalności naukowej przebiegały w kierunkach wyznaczonych przez trzy drogowskazy:

- poszerzenie autonomii uczelni;
- podnoszenie jakości, zarówno dydaktyki, jak i badań naukowych;
- poprawienie modelu zarządzania uczelnią.

W pierwszym, przygotowawczym okresie prac nad tą reformą powstały trzy wątpliwej wartości projekty *Ustawy 2.0*, każdy kosztujący tylko... 300 tys. PLN. Były one swoistym preludium do finalnego ministerialnego projektu, określanego intrygującym mianem *Konstytucji dla nauki*. Projekt ten przyjął scentralizowany typ zarządzania uniwersyte-tem, wzorowany na modelu korporacji, w którym kluczową rolę pełni wzmocnienie władzy rektorskiej, biznes (m.in. z wysoko opłacaną Radą Uczelni, zdominowaną przez osoby niezwiązane ze sferą nauki) oraz apoteoza scjentycznie pojmowanej naukometrii.

Nie jestem zwolennikiem takiego modelu uniwersytetu, gdyż mimo oficjalnych deklaracji neguje on w istocie m.in. ideę autonomii *Universitas magistrorum et scholarium* (wspólnoty uczonych i studentów) i ideę uniwersytetu badawczego, czego wyraźnym przejawem jest wspomniana apoteoza naukometrii (do której nawiążę w części 1.2–1.3 artykułu). Model ten jednak przyjmuje pewne rozwiązania godne aprobaty (o tym poniżej).

Dodam, iż na długo przed tym jak pojawiła się idea *Ustawy 2.0*, 20 marca 2014 r. w Krakowie, podczas Kongresu Kultury Akademickiej „Idea Uniwersytetu – Reaktywacja”, w obecności ówczesnej minister nauki i szkolnictwa wyższego profesor Leny Kolarskiej-Bobińskiej przedstawiłem diametralnie inny model – *model uniwersytetu nowego humanizmu*. W tym autorskim modelu uniwersytetu centralną rolę pełni *novus humanismus* *Georgé’a Sartona* i *naukoznawstwo*. Ponadto powiązałem tę tematykę z autorską ideą Uniwersytetu Badawczego PAN, rozumianego jako federacja autonomicznych instytutów (odsylam do lektury artykułu opublikowanego w *Zagadnieniach Naukoznawstwa*: Kokowski [2015c](#)).

W kontekście tego autorskiego modelu postulowałem m.in., aby:

- a) na jednego nauczyciela akademickiego przypadało maksymalnie dziesięciu studentów (podobnie jak w przypadku Uniwersytetu Harvarda i Uniwersytetu Princeton);

2017, 26(51), ss. 19–27, pod warunkiem możliwości jego powtórnego opublikowania w czasopiśmie *Studia Historiae Scientiarum* (które korzysta z identyfikatorów cyfrowych dokumentów elektronicznych i darmowego otwartego dostępu).

- b) powiązać dotację uniwersytetu z jakością badań naukowych, a nie liczbą studentów;
- c) zmniejszyć pensum nauczycieli akademickich o 50%;
- d) przywrócić etaty czysto badawcze na uniwersytetach;
- e) zdecydowanie przeciwdziałać patologii wieloletowości w nauce i szkolnictwie wyższym;
- f) wprowadzić – zgodnie z postulatem Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność” z 2011 r. – godziwy system wynagrodzeń i honorariów autorskich w nauce i szkolnictwie wyższym poprzez ujednoczenie wynagrodzenia zasadniczego pracowników uczelni wyższych, instytutów PAN, instytutów badawczych zgodnie z ładem placowym 3:2:1:1 (profesorowie, adiunkci, asystenci, pracownicy niebędący nauczycielami akademickimi, przyjmując średnie wynagrodzenie w grupie asystentów na poziomie przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej);
- g) zwiększyć nakłady na naukę i szkolnictwo wyższe do standardów światowych minimum 2% PKB, a najlepiej do poziomu w państwach skandynawskich: Finlandii (3,55% PKB w 2012 r.) i Szwecji (3,41% PKB w 2012 r.) albo w Izraelu (4,4% PKB – najwyższe nakłady na świecie).

W trakcie prac MNiSW nad nowelizacją Ustawy „Prawo o szkolnictwie wyższym” pod kierunkiem premiera dr. Jarosława Gowina:

- a) w 2017 r. wprowadzono nowy algorytm dotacji dydaktycznej, w którym przyjęto, iż na jednego nauczyciela akademickiego powinno przypadać maksymalnie trzynastu studentów (to tzw. wskaźnik jakości);
- b) w kontekście prac nad *Konstytucją dla nauki* premier Gowin, 15 października 2017 r. w Lublinie na KUL, zaapelował o wzrost nakładów na naukę do 1% PKB (w 2016 r. było to 0,44% PKB);

niestety:

- c) zachowano możliwość pracy nauczyciela akademickiego na dwóch etatach (zob. Projekt Ustawy..., art. 132);
- d) choć zachowano zasadę powiązania minimalnej wysokości miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego w uczelni publicznej z wynagrodzeniem minimalnym w sferze budżetowej, zmniejszono wysokość wynagrodzenia dla poszczególnych grup nauczycieli akademickich (por. art. 151 Ustawy z dnia 27 lipca 2005 r.

„Prawo o szkolnictwie wyższym” i art. 145 Projektu Ustawy „Prawo o szkolnictwie wyższym”; m.in. minimalne wynagrodzenie zasadnicze profesora wynosiło 391,8% wynagrodzenia minimalnego, a w nowym przepisie 300% minimalnego wynagrodzenia).

Widzimy, że idee wspomniane powyżej w punkcie a) i częściowo d) (odnośnie do istnienia ustawowego minimum wynagrodzenia zasadniczego) nie są sprzeczne ze sformułowanymi już wcześniej przeze mnie postulatami.

Warto jednak podkreślić, że postulat premiera dr. Gowina wymieniony w punkcie b), o wzroście nakładów na naukę do 1% PKB, odbiega w zasadniczy sposób od głoszonych przeze mnie postulatów, jak i standardów przyjętych w świecie zachodnim oraz UE. Co za tym idzie, realizacja postulatów premiera Gowina nie sprawi, że nauka polska będzie mogła zdecydowanie skuteczniej konkurować z nauką na świecie. Uwaga ta odnosi się do wszelkich nauk, a szczególnie najbardziej dotąd zaniedbanych w systemie finansowania nauk humanistycznych i nauk społecznych (dodam, że wypowiadam tę opinię jako były ekspert KE, który oceniał wnioski grantowe do wartości 1 mln euro).

Wybiegając w przyszłość, w kontekście aktualnej *Konstytucji dla nauki* i wyczekiwanej *Konstytucji dla PAN*, postuluję wprowadzenie takich samych przepisów o wynagrodzeniach dla nauczycieli akademickich i pracowników instytutów PAN. Przypominam, że na mocy obowiązującej ustawy o Polskiej Akademii Nauk z 30 kwietnia 2010 r. (art. 104) od lat dyskryminuje się finansowo część pracowników instytutów PAN, nie gwarantując im minimalnych wysokości wynagrodzeń zasadniczych i to niezależnie od jakości ich dokonań. Na przykład można być członkiem z wyboru międzynarodowej akademii i będąc zatrudnionym na stanowisku profesora zwyczajnego w instytucie PAN, otrzymywać wynagrodzenie niższe niż zatrudniony na uczelni wyższej adiunkt (bez habilitacji) bez żadnych osiągnięć naukowych. Fakt ten świadczy o głębokiej patologii środowiska akademickiego w Polsce. Wyrażam tu nadzieję, że polski rząd, mając na względzie dobro wspólne, dostrzeże i rozwiąże ten problem.

1.2. Model ewaluacji czasopism i książek¹

Treść projektowanych regulacji prawnych

Według *Uzasadnienia Projektu z dnia 16.09.2017 r. Ustawa z dnia... „Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce”*:

Podstawową zasadą nowego modelu oceny publikacji będzie ujednolicona metoda oceny wszystkich kanałów publikacji poprzez uznanie – *funkcjonującej od ponad pół wieku w naukometrii – zasady dziedziczenia prestiżu (artykuł jest wart tyle, ile czasopismo, w którym jest opublikowany a książka jest warta tyle, ile wydawnictwo ją wydające)* (MNiSW [2017b](#), s. 47; podkreślenie M.K.).

W oparciu o wspomnianą zasadę:

Na potrzeby ewaluacji minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego i nauki określi, w drodze rozporządzenia, wykazy wydawnictw i czasopism naukowych wraz z liczbą punktów przyznawanych za monografie naukowe wydawane przez te wydawnictwa i artykuły naukowe publikowane w tych czasopismach oraz okres stosowania wykazów na potrzeby ewaluacji jakości działalności naukowej, mając na uwadze uznaną renomę wydawnictw oraz czasopism. Podstawą do budowy wykazu czasopism punktowanych będzie uznana międzynarodowa baza bibliograficzna (MNiSW [2017b](#), ss. 47–48).

W nowym modelu ewaluacji *w ocenie monografii również funkcjonować będzie zasada dziedziczenia prestiżu wydawnictwa. Książka będzie warta tyle, ile wydawnictwo ją wydające*. Wykaz wydawnictw będzie przygotowywany we współpracy Komisji Ewaluacji Nauki, ekspertów zewnętrznych oraz Biblioteki Narodowej i będzie obejmował tylko uznane wydawnictwa (MNiSW [2017b](#), s. 48; podkreślenie M.K.).

Dodatkowo, jak informował dr Aleksander Dańda (dyrektor Departamentu Nauki MNiSW) podczas Narodowego Kongresu Nauki w Krakowie na seminarium poświęconym ewaluacji badań naukowych w dniu 20 września 2017 r., w oparciu o wspomnianą powyżej „zasadę

¹ Uwagi przedstawiane w części 1.2–1.4, zostały wcześniej zgłoszone pod moim nazwiskiem w ramach konsultacji społecznych dotyczących projektu ustawy w dniu 19 maja 2017. Tekst ten został jednak opublikowany przez Redakcję MNiSW pod nazwą „Os. fiz. 71” [2017](#) i uwzględniony w zbiorczym dokumencie odpowiedzi MNiSW – zob. Rządowe Centrum Legislacji [2018](#), poz. 2416, 2440, 2442 oraz 2444 (podział taki wprowadzili redaktorzy z MNiSW).

dziedziczenia prestiżu” likwidacji ma ulec lista B czasopism (poprzez niemal wyzerowanie punktacji, gdyż *zdaniem ekspertów* MNiSW czasopisma z tej listy nie prezentują *dostatecznej wartości naukowej*)², natomiast lista C (czasopism zamieszczonych w ERIH) ma zostać połączona z listą A (czasopism indeksowanych w Web of Science).

1.3. Komentarz

Nie ulega wątpliwości, że *Konstytucja dla nauki* powinna mieć solidne podstawy naukowe. Tak jednak nie jest w jej kluczowym elemencie, jakim jest ewaluacja dokonań naukowych.

- 1) Otóż *jak dobrze wiadomo zawodowym badaczom naukometrii na całym świecie*, nie istnieje żadna *zasada dziedziczenia prestiżu*, zgodnie z którą „artykuł jest wart tyle, ile czasopismo, w którym jest opublikowany, a książka jest warta tyle, ile wydawnictwo ją wydające” – odsyłam do obszernych opracowań przeglądowych tego tematu (Kokowski [2015b](#); [2015c](#); [2015d](#); [2015e](#), s. 32).
- 2) Natomiast prawdą jest, że od lat tak formułowaną *zasadę dziedziczenia prestiżu* promuje lobby właścicieli baz międzynarodowych indeksacyjnych (takich jak np.: Science Citation Index, Journal Citation Reports... oraz Scopus) i naukowych wydawnictw biznesowych, które czerpią wielkie zyski z *wysoko płatnego* modelu „otwartego dostępu” publikacji (nie wolno go mylić z jego przeciwieństwem *darmonym modelem otwartego dostępu*).
- 3) Znana też jest inna zasada:
„Great research may be published anywhere and in any language” (Cook et al. [2009](#)) [To teza 74 redaktorów najważniejszych na świecie czasopism z zakresu historii nauki, techniki i medycyny] (Kokowski [2015c](#), s. 177; [2015e](#), s. 32).
- 4) *Jak dobrze wiadomo zawodowym badaczom naukometrii na całym świecie*, nie istnieje *jedna uznana międzynarodowa baza bibliograficzna*, jest ich więcej, należą do nich m.in. Scopus i Journal Citation Reports

² Bardzo mnie ciekawi, skąd czerpią tę wiedzę wspomniani eksperci MNiSW. Przypominam w tym kontekście elementarną prawdę naukoznawczą: wskaźniki naukometryczne nie mierzą wartości publikacji, lecz tylko popularność (cytowania) publikacji. O wartości publikacji decyduje ich jakość. O tym, czy publikacja z jakiejś poddyscypliny jest wartościowa czy nie, decyduje tylko wąska grupa specjalistów, a nie zwolennicy stosowania wskaźników naukometrycznych.

(w naukach medycznych, ścisłych, przyrodniczych), DOAJ (recenzowane czasopisma otwartego dostępu z różnych nauk), ERIH Plus (w naukach humanistycznych i naukach społecznych). (Zawodowi badacze naukometrii wiedzą jednak, że *nie istnieje żadna baza idealna*).

- 5) *Jak dobrze wiadomo zawodowym badaczom naukometrii na całym świecie, nie wolno posługiwać się bazami indeksacyjnymi w ewaluacji badań naukowych, o ile wewnętrzne nasycenie publikacjami z danej dziedziny w bazie jest mniejsze niż 50% (tzn. gdy mniej niż 50% cytowanych pozycji bibliograficznych, zamieszczonych w publikacjach, które zostały włączone do bazy indeksacyjnej, odwołuje się do publikacji zamieszczonych w takiej bazie). Otóż w przypadku nauk humanistycznych i społecznych wewnętrzne nasycenie publikacjami bazy Web of Science i bazy Scopus jest znacznie mniejsze niż 50%. Dlatego w przypadku nauk humanistycznych i społecznych bazy Web of Science (w tym Journal Citation Reports (JCR)) i Scopus nie powinny odgrywać decydującej roli w ocenie czasopism nauk humanistycznych i społecznych w Polsce (zob. Kokowski 2017c, s. 3; 2015c, ss. 149–151).*
- 6) *Jak dobrze wiadomo zawodowym badaczom naukometrii na całym świecie, obok uznanych międzynarodowych baz bibliograficznych istnieją również uznane bazy krajowe (w różnych krajach), co wiąże się z powszechnie znanym faktem, iż międzynarodowe bazy bibliograficzne (z wyjątkiem obszaru języka angielskiego) są nadal niereprezentatywne i stronnicze (dziedzinowo, językowo oraz geograficznie), co szczególnie odnosi się do nauk humanistycznych i nauk społecznych. Co za tym idzie, zrealizowanie pomysłu *niemal nyczerowania punktacji listy B czasopism* w naukach humanistycznych i naukach społecznych byłoby działaniem na szkodę tych nauk (zob. Kokowski 2015c).*
- 7) *Odnośnie do pomysłu połączenia listy A (czasopism indeksowanych w Web of Science) z listą C (czasopism zamieszczonych w ERIH), należy zauważyć, iż po zamknięciu bazy ERIH z dniem 9 czerwca 2014 r. nie jest dalej uprawnione odwoływanie się do zawartości tej bazy, lecz wyłącznie jej prawnego sukcesora – ERIH Plus. Stąd wszelkie promowanie czasopism z listy ERIH po 9 czerwca 2014 r. jest bezprawne, a jednocześnie dzieje się z naruszeniem praw czasopism włączonych do ERIH Plus,*

które wcześniej nie były włączone do bazy ERIH (stanowisko to zostało skonsultowane z twórcami ERIH i ERIH Plus; więcej na ten temat zob. Kokowski 2017c, s. 2; 2015b, ss. 129–130).

- 8) Mechanizm włączania czasopism do bazy Scopus czy bazy Journal Citation Reports zależy od zliczania cytowań, jakie uzyskało dane czasopismo w czasopismach już znajdujących się w takiej bazie. Oznacza to, że polskie czasopisma humanistyczne i społeczne mają małą szansę na włączenie do tych baz, gdyż aktualnie w tych bazach jest nikła liczba polskich czasopism humanistycznych i społecznych. Nie musi to wcale oznaczać, że czasopisma te są bezwartościowe i nie wnoszą pozytywnego wkładu w rozwijanie nauki.

1.4. Postulaty

- 1) Mając na względzie wiedzę naukoznawczą (w tym bibliometrię i naukometrię) i uznaną na świecie specyfikę nauk humanistycznych i nauk społecznych, proponuję przyjąć następujące rozwiązania: Zamiast jednej międzynarodowej listy referencyjnej czasopism, należy uznać kilka takich list: Scopus, Journal Citation Reports, DOAJ, ERIH Plus, *etc.* (zob. Kokowski 2017c; por. też Kokowski 2015a).
- 2) Należy zachować listę B czasopism krajowych (w szczególności dotyczy to nauk humanistycznych i nauk społecznych). Punktacja listy krajowej – w przypadku specjalizacji związanych z kulturą polską (filologia polska, historia Polski, historia nauki polskiej itp.), w których jesteśmy ekspertami w skali światowej – nie może odbiegać od punktacji listy A, bo w przeciwnym wypadku oznaczałoby to deprecjację polskiej kultury przez polskie ministerstwo, co byłoby sprzeczne z *Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej* i ustawą o ochronie języka polskiego (opisałem to zagadnienie w: Kokowski 2014a; 2015a; 2015b, s. 130; 2015c, s. 30).
- 3) Na liście renomowanych wydawców książek naukowych należy stworzyć listę A (międzynarodową) i B (krajową). Punktacja listy krajowej – w przypadku specjalizacji związanych z kulturą polską (filologia polska, historia Polski, historia nauki polskiej itp.), w których jesteśmy ekspertami w skali światowej – nie może odbiegać od punktacji listy A, bo oznaczałoby to deprecjację polskiej kultury przez polskie ministerstwo, co byłoby sprzeczne z *Konstytucją*

- Rzeczypospolitej Polskiej* i ustawą o ochronie języka polskiego (opisałem to zagadnienie w: Kokowski [2014a](#); [2015b](#), s. 130).
- 4) Punktacja za *wartościową* monografię musi być znacznie większa niż za *wartościowy* artykuł, co szczególnie dotyczyć powinno nauk humanistycznych i nauk społecznych (opisałem to w: Kokowski [2014a](#); [2015a](#); [2015b](#), s. 130).
 - 5) W przypadku specjalizacji związanych z kulturą polską (filologia polska, historia Polski, historia nauki polskiej itp.), w których jesteśmy ekspertami w skali światowej, w wymogach na stopnie doktora, doktora habilitowanego itp. należy zrezygnować z wymogu publikacji na liście A, a dodać wymaganie publikowania artykułów i monografii odpowiednio w renomowanych polskich czasopiśmiech i w renomowanych polskich wydawnictwach (por. Kokowski [2015a](#); [2015b](#), s. 130).
 - 6) Należy aktywnie promować model otwartego dostępu (szczególnie darmowy wariant) oraz rozwój technologiczny i wiedzę technologiczną (know-how) polskich wydawnictw naukowych, w tym perfekcyjną znajomość problematyki metadanych publikacji elektronicznych (gdyż odgrywa to kluczową rolę we właściwym rozpowszechnieniu publikacji w Internecie). Spowoduje to, iż coraz większa liczba polskich czasopiśmiech naukowych znajdzie się w uznanych międzynarodowych bazach indeksacyjnych i coraz większa liczba książek naukowych (napisanych po polsku lub w innych językach) zostanie opublikowana na wysokim poziomie wydawniczym (por.: Kokowski [2015e](#)).

2. Postscriptum

Projekt *Ustawy 2.0* vel *Konstytucji dla nauki*, omawiany w poprzednim rozdziale, wywołał bezprecedensową reakcję środowiska akademickiego. W trakcie konsultacji publicznych tego projektu zgłoszono bowiem aż 2957 uwag krytycznych pod adresem tego projektu, w tym moje 4 dotyczące zasad ewaluacji (czyli treści art. 258 i n.) przedstawione powyżej w części 1.2–1.4.³ Bardzo poważne uwagi krytyczne wobec tego projektu zgłosili także eksperci Biura Analiz Sejmowych.⁴ Projekt tej ustawy

³ Zob. Rządowy Proces Legislacyjny [2018](#): poz. 2416, 2440, 2442, 2444 oraz przyp. 1.

⁴ Biuro Analiz Sejmowych [2018](#).

był też ostro krytykowany w mediach, m.in. na lamach portali *Wpolityce.pl*, *Forsal.pl* oraz *Gazetaprawna.pl*.⁶

Jednakże, znakomita większość tego typu w pełni uzasadnionej krytyki nie została uwzględniona przez autorów ustawy. Ze wszystkich bowiem 2957 zgłoszonych uwag w trakcie konsultacji publicznych (nie licząc wielu bardzo ważnych uwag ekspertów Biura Analiz Sejmowych) uwzględniono tylko 488 (19%), częściowo uwzględniono 394 (ponad 13%), a nie uwzględniono aż 2003 (niemal 68%).⁷

Mimo tej merytorycznie uzasadnionej krytyki, Parlament RP przyjął *Ustawę 2.0* vel *Konstytucję dla nauki* w ekspresowym tempie i zasadniczo bez większych modyfikacji w dniu 20 lipca 2018 i decyzja ta została ostatecznie zatwierdzona przez Prezydenta 1 sierpnia 2018.

3. Podstawowe zastrzeżenia wobec *uchwalonej Ustawy 2.0* vel *Konstytucji dla nauki*

W takich działaniach rządowo-parlamentarno-prezydenckich dostrzegam nieliczne pozytywy. Zaliczam do nich:

- przeprowadzenie z rozmachem akcji reklamowej promującej ustawę – zob. np. Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego [2017–2018](#) (pomijam tu ocenę samej wartości reklamowanego produktu);⁸
- sformułowanie jasno wyartykułowanego wymagania: zwiększenia prestiżu polskiej nauki na arenie międzynarodowej i publikowania w znanych na całym świecie czasopismach i wydawnictwach naukowych;
- sformułowanie wymogu posługiwania się elektronicznymi identyfikatorami pracowników naukowych (ORCID) [art. 265 ust. 11) i cyfrowymi identyfikatorami dokumentów elektronicznych (DOI) (art. 401 i Rozporządzenie MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie pomocy de minimis w ramach programu „Wsparcie dla czasopism naukowych” § 4.1.3 (ISAP [2018c](#));

⁵ Zob. Temkin [2017a](#); [2017b](#); Bernacki [2018](#); 150 naukowców [2018](#).

⁶ Zob. Terlecki [2018](#).

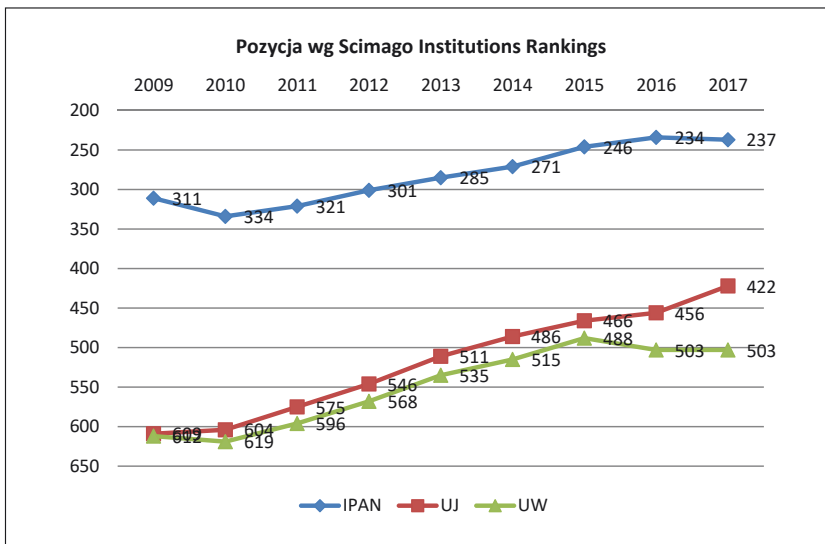
⁷ Zob. Rządowe Centrum Legislacji [2018](#).

⁸ Pracownicy polskiego systemu nauki i szkolnictwa wyższego mogą niewątpliwie uczyć się od MNiSW prowadzenia skutecznej akcji promocyjnej.

- wprowadzenie na uczelniach wyższych obok etatów badawczo-dydaktycznych i etatów dydaktycznych, także etatów badawczych (zob. art. 114)⁹;

Niestety mogę wskazać liczne poważne wady uchwalonej ustawy:

- *Ustawa 2.0* vel *Konstytucja dla nauki* wprowadza nowe zasady funkcjonowania systemu polskiego systemu nauki i szkolnictwa wyższego, czyni to jednak niespójnie, promując uczelnie wyższe (w szczególności uniwersytety badawcze) kosztem instytutów PAN. Tworząc tę ustawę rząd, w tym MNiSW, systematycznie bowiem pomija i nadal pomija kluczową informację, iż instytuty naukowe PAN (zatrudniające około 3800 pracowników naukowych, czyli tyle co jeden uniwersytet) mają większy dorobek naukowy niż najlepsze polskie uniwersytety:

Ryc. 1. Pozycja Instytutów PAN (IPAN) w porównaniu do pozycji Uniwersytetu Jagiellońskiego (UJ) i Uniwersytetu Warszawskiego (UW) w rankingu SCImago Institutions Ranking (2017) opartym na liczbie publikacji umieszczonych w bazie Scopus.¹⁰

⁹ Zwracam uwagę, że postulowałem to w 2015 roku w kontekście autorskiego modelu uniwersytetu nowego humanizmu – zob. Kokowski 2015e, s. 21.

¹⁰ Analogiczne wyniki podaje Indeks *Nature* z 2018 roku: Instytuty PAN plasują się na 269 pozycji, natomiast Uniwersytet Warszawski i Uniwersytet Jagielloński zajmują

Z rankingu tego jasno wynika, że warto aktywnie wspierać działalność instytutów PAN, bo są one nadal jeszcze bardziej wydajne naukowo niż UJ i UW.¹¹

Argument strony rządowej, iż *Ustawa 2.0* vel *Konstytucja dla nauki* nie podejmuje kwestii funkcjonowania instytutów PAN (w tym rażąco niskich wynagrodzeń w części instytutów), gdyż będzie to przedmiotem nowej ustawy o PAN, jest nietrafny, bowiem *Ustawa 2.0* vel *Konstytucja dla nauki* wielokrotnie wymienia instytuty PAN i ingeruje w ich funkcjonowanie.¹²

- Ustawa milczy w kluczowej kwestii nakładów na badania naukowe i rozwój. Aktualnie nakłady te wynoszą 0,965% PKB, w tym na same badania naukowe tylko 0,447% PKB, i to wliczając budżet środków europejskich (0,063% PKB).¹³ Pod tym względem jesteśmy w ogonie krajów OECD i UE, w których średnia wartość takich nakładów w 2016 roku wynosiła odpowiednio 2,37% i 1,935% PKB. Kraje, które stawiane są nam za wzór i z którymi mielibyśmy konkurować jak równy z równymi na niwie

miejsca 402 i 433 – zob. Indeks Nature [2018](#). Dlatego ocena dorobku naukowego instytutów PAN przez wiceministra nauki Sebastiana Skużę jako „produkcji naukowej makulatury” pokazuje z jakim stopniem irracjonalizmu mamy do czynienia w dyskusji o tym zagadnieniu – zob. Skuza, Suchodolska [2018](#).

Nie oznacza to, że nie można usprawnić organizacji pracy instytutów PAN i zwiększyć jakości tych prac poprzez wprowadzenie mądrych nowelizacji odpowiednich ustaw.

¹¹ Może się to jednak wkrótce zmienić, jeśli rząd będzie nadal źle finansował działalność tych instytutów i podtrzymywał szkodliwe zapisy ustawy o PAN, np. brak ustawowej kontroli nad wynagrodzeniami dyrektorów (zob. Suchodolska [2017](#)), brak ustawowego zabezpieczenia minimalnych wynagrodzeń dla pracowników oraz automatycznego objęcia pracowników prawem do 50 proc. kosztów uzyskania przychodu (zob. Inicjatywa Obywatelska Instytutów PAN, Akademia Młodych Uczonych PAN, Dyrektorzy Instytutów PAN [2018](#)). Zmarnowanie dotychczasowego dorobku i pozycji instytutów PAN w rankingach międzynarodowych byłoby przejawem niegospodarnego działania rządu. Mam nadzieję, że tak się nie stanie.

¹² Np. ustawa zabezpiecza dość godziwą wysokość stypendium dla doktorantów instytutów PAN po pierwszym roku studiów doktoranckich – 3168 zł netto, nie dba jednak o zabezpieczenie wysokości minimalnego wynagrodzenia dla pracowników instytutów PAN, doprowadzając do sytuacji, w której wynagrodzenie profesora zwyczajnego w niektórych instytutach PAN może być niższe niż wynagrodzenie adiunkta na uczelni wyższej i niewiele wyższe od stypendium doktorantów po pierwszym roku – zob. Inicjatywa Obywatelska Instytutów PAN, Akademia Młodych Uczonych PAN, Dyrektorzy Instytutów PAN [2018](#).

¹³ Zob. Zdziebłowski [2017](#).

badania naukowych i rozwoju mają jednak znacznie większe nakłady liczone w procentach PKB (dane na rok 2016): Izrael (4,251), Korea (4,227), Szwecja (3,255), Japonia (3,141), Austria (3,087), Niemcy (2,932), Dania (2,871), Finlandia (2,746), USA (2,744), Francja (2,248), Norwegia (2,032) oraz Wielka Brytania (1,688).¹⁴ Tak więc istnieje prawdziwa przepaść między marzeniami polskich polityków o konkurování z całym światem polskiej nauki, a podstawami finansowymi polskiego systemu badań naukowych i rozwoju. Warto tę przepaść jak najszybciej zlikwidować dla dobra harmonijnego rozwoju kraju.¹⁵

- Ustawa (w art. 17–22) wprowadza zbędne ciało nadzorcze i doradcze, Radę Uczelni, której członkowie: 6–8 osób (minimalnie 50%, to osoby niezwiązane z działalnością akademicką), pobierają wynagrodzenie miesięcznie nie wyższe niż 67% wynagrodzenia profesora.
- Ustawa nie zabezpiecza: a) nakładów na zwiększenie prestiżu polskiej nauki na arenie międzynarodowej i publikowania w znanych na całym świecie wydawnictwach naukowych; b) nakładów na funkcjonowanie czasopism i wypłacanie wynagrodzeń dla członków redakcji, honorariów autorskich oraz honorariów za wykonanie recenzji albo alternatywnie: nakładów na znaczące zwiększenie wynagrodzeń pracowników naukowych (przy zachowaniu braku honorariów autorskich, honorariów za wykonanie recenzji itp.); to poważne braki, polskie wydawnictwa naukowe nie mogą bowiem w dłuższej perspektywie czasowej rywalizować z biznesowymi światowymi wydawnictwami naukowymi bez zagwarantowania systemowych nakładów na ten cel.¹⁶
- Ustawa w art. 343 ust.7–9 i art. 265 ust.12 formułuje nieadekwatne, biurokratyczne podejście do naukowej lub artystycznej działalności interdyscyplinarnej i wielodyscyplinarnej, niemające

¹⁴ Zob. OECD [2018](#).

¹⁵ Przykład finansowania polskich sił zbrojnych w wysokości 2% PKB w 2018 r. i wzrostu tego finansowania do 2,5% PKB w 2020 r. dowodzi, że państwo polskie posiada środki finansowe na taki cel i tylko od woli politycznej zależy jak zostaną one zagospodarowane.

¹⁶ Jedynie dwuletnią pomocą finansową ma być objętych maksymalnie 500 czasopism, które przystąpią do konkursu – zob. Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce art. 401 ust. 3.2 (ISAP [2018b](#)).

żadnego związku z faktyczną pracą twórczą, ograniczające działalność naukową lub artystyczną pracownika do maksymalnie dwóch *odrębnych* dziedzin i dyscyplin naukowych lub artystycznych i wprowadzające dodatkową konieczność zajmowania się tak obranymi dziedzinami i dyscyplinami przez okres dwóch lat. W oparciu o te nierealistyczne wyobrażenia działalności naukowej lub artystycznej przygotowany projekt rozporządzenia pt. „Oświadczenie o reprezentowanej dziedzinie i dyscyplinie naukowej lub artystycznej” wprowadza dodatkowo prymitywny miernik liczbowy: „procent czasu pracy” poświęcony uprawianiu wspomnianych dziedzin i dyscyplin naukowych. Wskaźnik ten nie jest wcale jednoznaczny i może dawać wyniki w zakresie 100–200%. Zakładając przypadek, iż wybrany pracownik zajmuje się jedynie dwoma dyscyplinami, suma procentów wyniesie 100 tylko wtedy, gdy są one od siebie całkowicie niezależne i uprawiane oddzielnie, albo 200%, gdy są z sobą powiązane i uprawiane jednocześnie. Jak wiadomo też każdemu badaczowi zagadnień interdyscyplinarnych, aby być twórczym pracownikiem badawczym nie można tworzyć sztucznych barier i być ograniczonym do zajmowania się jedynie dwoma dyscyplinami i to jeszcze w ściśle zdefiniowanym okresie czasu dwóch lat; ponadto osiągnięcie interdyscyplinarne może być jednocześnie osiągnięciem z kilku dyscyplin (a nie jednej jak dekretuje to art. 265 ust. 12).¹⁷

¹⁷ Podam przykłady z własnej praktyki badawczej. Jestem absolwentem trzech kierunków studiów: podstawowych problemów techniki, fizyki oraz filozofii; trzy magisteria uzyskałem w instytucie informatyki, instytucie fizyki oraz instytucie filozofii, pracowałem w grupach zajmujących się badaniami raka i układami ciężkofermionowymi, doktorat, habilitację oraz profesurę uzyskałem z różnorodnych badań kopernikowskich: badałem genezę, treść i recepcję interpretacji rewolucji kopernikowskiej przez amerykańskiego fizyka, historyka i filozofa nauki, Thomasa S. Kuhna (1922–1996); badałem genezę, treść i recepcję naukową i kulturową poglądów Mikołaja Kopernika (1473–1543) oraz historię różnych interpretacji dokonań Kopernika, ponadto dokonałem oceny tzw. odkrycia grobu Mikołaja Kopernika – wymagało to znajomości różnorodnych zagadnień z wielu dyscyplin naukowych, w przypadku ostatnio wymienionym z historii (biografia Kopernika, genealogia rodu Kopernika, historia powszechna), historii sztuki (historia portretów Mikołaja Kopernika), archeologii i fizyki (zastosowanie i ograniczenie metody datowania C12), antropologii i antroposkopii (problematyka rekonstrukcji przyżyciowej), genetyki (problematyka analiz DNA), statystyki matematycznej (problem poziomów ufności) itd. – zob. Kokowski [2018](#).

- Ustawa zawiera zapis o kuriozalnej treści, wprowadzony przez Senat RP:
Art. 121a. 1. Nie można rozwiązać umowy o pracę ani zmienić warunków pracy nauczyciela akademickiego, będącego sędzią Trybunału Konstytucyjnego, Sądu Najwyższego lub Naczelnego Sądu Administracyjnego.

Z zapisu tego wynika, że wspomniani sędziowie, w tym sędziowie w stanie spoczynku, mają prawo do dożywotniego zatrudnienia na uczelni *bez względu na wynik oceny pracowniczej* – to niestety rażący przykład stanowienia bezprawia na mocy stanowionego prawa.¹⁸

- Ustawa przyjmuje model ewaluacji czasopism i książek oparty na założeniu istnienia *rzekomej* zasady dziedziczenia prestiżu, funkcjonującej – według autorów i zwolenników ustawy – od ponad pół wieku w naukometrii.

Jednakże, jak było to opisane powyżej w części 1.2–1.3, założenie to jest fałszywe. Nie istnieje taka zasada na gruncie jakiegokolwiek dyscypliny naukowej (w tym naukometrii). Dodajmy tu uzupełniające komentarze.

Po pierwsze, nawet w czasopismach naukowych o najwyższych wskaźnikach wpływu (IF) tylko niewielka liczba publikacji jest często cytowana (co sprawia, że rozkład liczby cytowań jest skośny a nawet bardzo skośny).¹⁹ Właśnie dlatego, w zamyśle Eugene’a Garfielda, twórcy wskaźnika wpływu, miał on być używany, aby pomóc w wyborze czasopism w tworzeniu Science Citation Index, a nie w ocenianiu dorobku indywidualnych badaczy, którzy publikowali swoje prace w takich czasopismach.²⁰

Zajmowałem się także badaniami naukoznawczymi: badałem historię naukoznawstwa w Polsce (*dyscyplina ta powstała właśnie w naszym kraju*); przeprowadziłem analizę modelu matematycznego ewaluacji; dokonałem przeglądu światowych i krajowych badań bibliometrycznych i naukometrycznych; sporządziłem bibliografię publikacji z zakresu bibliometrii i naukometrii; sformułowałem model uniwersytetu nowego humanizmu; analizowałem treści ustaw i rozporządzeń formujących politykę naukową zob. Kokowski 2014a; 2014b; 2015a; 2015b; 2015c; 2015d; 2015e; 2015f; 2016a; 2016b; 2017a; 2017b; 2017c; Os. fiz. 71 [Michał Kokowski] 2017.

¹⁸ Bardzo poważne zastrzeżenia odnośnie do tego zapisu mają również prawnicy – zob. Szewiła 2018.

¹⁹ Na skośność rozkładu liczby cytowań po raz pierwszy zwrócił uwagę jeden z twórców naukometrii Derek J. de Solla Price (1922–1983) – zob. de Solla Price 1965, p. 511.

²⁰ „Eugene Garfield oraz Filadelfijski Instytut Informacji Naukowej nieustannie zwracają uwagę na problem wykorzystywania wskaźnika wpływu do oceny poszczegół-

Co za tym idzie, dziedziczenie prestiżu czasopisma czy wydawnictwa przez niecytowane lub słabo cytowane teksty jest pod względem naukowym nieuzasadnione.²¹

Po drugie, zadekretowanie istnienia owej *rzekomej* zasady dziedziczenia prestiżu doprowadzi do wygenerowania patologicznej gonitwy za punktami, czyli zjawisko punktozy, przed którą ustawa miała chronić, formułując jednak nie w ustawie (!), lecz w dodatkowym rozporządzeniu (czyli akcie niższej rangi) ideę oceniania jedynie czterech publikacji każdego z pracowników naukowych.²²

nych publikacji lub osób. *To problem, z którym poważnie się zmagamy* – mówi Jim Pringle, wiceprezes ds. rozwoju w Thomson Scientific, wydziału nadzorującego Instytut – *błędnym jest przekonanie, że można cokolwiek powiedzieć o artykule na podstawie danych dotyczących czasopisma*. Prestrogi te nie pomagają. W kilku krajach europejskich i azjatyckich administratorzy działalności naukowej w sposób otwarty posługują się wskaźnikiem wpływu przy ocenie naukowców lub przydzielaniu funduszy” (zmodyfikowane tłumaczenie cytowanego fragmentu w: Monastersky 2006, na podstawie oryginału: Monastersky 2005).

²¹ Istnienie „zasady dziedziczenia prestiżu” zanegowali także (ale później niż autor, tzn. Os. fiz. 71 [Kokowski 2017 i Kokowski 2017b) inni badacze: Wróblewski 2018; Żylicz 2018; Zakrzewski, Życzkowski 2018.

²² Zob. Müller, Tomala 2018 i *Projekt rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie ewaluacji jakości działalności naukowej*, § 7.7 (MNiSW 2018a).

By uniknąć zamieszania wywołanego stosowaniem odmiennej terminologii przez autorów i zwolenników *Ustawy 2.0*, przypomnę że Emanuel Kulczycki (2017), analizując kwestię tzw. gry parametrycznej polskich badaczy (tzn. ich zachowań dostosowawczych do obowiązujących regul parametrycznej oceny wyników badań naukowych ustalanych przez MNiSW), propaguje na gruncie polskim dwa terminy „impaktoza” i „punktoza”. Ten pierwszy (z powołaniem na zagranicznych autorów angielskiego terminu i pojęcia „impactitis”) rezerwuje dla określenia strategii polskich badaczy, której celem jest publikowanie w czasopismach i wydawnictwach o najwyższym współczynniku (IF) i jednocześnie, którym MNiSW przyznało najwięcej punktów, natomiast drugi dla określenia innej strategii polskich badaczy, której celem jest publikowanie wielu prac w czasopismach i wydawnictwach o niższym współczynniku wpływu, gdyż sumarycznie przynosi to i tak więcej punktów. Tylko ta druga strategia jest krytykowana przez Kulczyckiego. Terminologia przyjęta przez Kulczyckiego jest niefortunna, gdyż ukrywa patologiczny charakter obydwu wspomnianych strategii, polegający na nierzetelnej pogoni za punktami, a nie na rzetelnym propagowaniu odkryć w wartościowych czasopismach czy wydawnictwach naukowych (które nie muszą mieć wcale najwyższego współczynnika wpływu). Co za tym idzie, zarówno „impaktoza”, jak i „punktoza” Kulczyckiego, to różne odmiany strategii „punktozy”, której istotą – w moim rozumieniu – jest nierzetelna pogoń za punktami.

Po trzecie, wspomniane ograniczenie liczby ocenianych publikacji może doprowadzić do a) znacznego zmniejszenia liczby wytworzonych publikacji, co nie będzie wcale sukcesem polskiej nauki, bo międzynarodowe rankingi starają się mierzyć nie tylko rangę publikacji, ale także ich ilość, i b) znacznego zmniejszenia liczby publikacji w czasopiśmie mniej punktowanych, co nie oznacza bynajmniej, że słabych pod względem merytorycznym, co doprowadzić może do zniszczenia tych periodyków.

4. Konkluzje i postulaty

Uchwalona *Ustawa 2.0* vel *Konstytucja dla nauki* wprowadza bez wątpienia rewolucyjne rozwiązania organizacyjne, szkoda tylko, że część z nich jest nieprzemyślana i pozbawiona podstaw naukowych. Dlatego należy doprowadzić do szybkiej nowelizacji ustawy i wprowadzenia bardzo poważnych korekt jej treści, zasugerowanych m.in. w tym artykule.

Bibliografia

- 150 naukowców 2018: Apel blisko 150 naukowców, pracowników instytucji naukowych i wykładowców akademickich w sprawie zmian w planie reformy nauki ministra Jarosława Gowina. *W polityce.pl* 26 lutego 2018. Dostęp online: <https://wpolityce.pl/polityka/383320-wazny-list-prawie-150-naukowcow-do-ministra-gowina-rewolucja-ktora-przygotowali-tworcy-tzw-konstytucji-dla-nauki-grozi-nieobliczalnymi-konsekwencjami>.
- Bernacki 2018: Prof. Bernacki o reformie szkolnictwa: „Na spotkaniu z prezesem PiS wyraziłem krytyczne zdanie i wskazałem poprawki, jakie powinny być wprowadzone”. *W polityce.pl*. Nasz wywiad. 22 lutego 2018. Dostęp online: <https://wpolityce.pl/polityka/382817-nasz-wywiad-prof-bernacki-o-reformie-szkolnictwa-na-spotkaniu-z-prezesem-pis-wyrazil-em-krytyczne-zdanie-i-wskazalem-poprawki-jakie-powinny-byc-wprowadzone>.
- Biuro Analiz Sejmowych 2018: Opinie Biura Analiz Sejmowych. Druk nr 2446. Dostęp online: <http://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/opinieBAS.xsp?nr=2446>.
- Cook, Hal et al. [w sumie 75 redaktorów reprezentujących 56 wiodących czasopism z historii nauki, techniki oraz medycyny] 2009: Journals under Threat: A Joint Response from History of Science, Technology and Medicine Editors. *Medical History* 53(1), ss. 1–4. Dostęp online (24.10.2017): <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2629173/pdf/medhis5301-00a-01.pdf>.

- Indeks Nature 2018: Institutions. Dostęp online: <https://www.natureindex.com/annual-tables/2018/institution/all/all>.
- Inicjatywa Obywatelska Instytutów PAN, Akademia Młodych Uczonych PAN, Dyrektorzy Instytutów PAN 2018: *LIST OTWARTY w sprawie pilnego wprowadzenia zapisów ustawowych dotyczących pracowników naukowych instytutów Polskiej Akademii Nauk*. Warszawa-Wrocław-Kraków, 06.09.2018 r. Dostęp online: http://amu.pan.pl/images/List_otwarty_PAN.pdf.
- ISAP Internetowy System Aktów Prawnych 2018a: Ustawa o Polskiej Akademii Nauk z 30 kwietnia 2010 r. Dz.U. 2010 nr 96 poz. 619. Dostęp online: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20100960619/U/D20100619Lj.pdf>.
- ISAP Internetowy System Aktów Prawnych 2018b: Ustawa Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Dz.U. 2018 poz. 1668. Dostęp online: <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20180001668/O/D20181668.pdf>.
- ISAP Internetowy System Aktów Prawnych 2018c: Ustawa z dnia 3 lipca 2018 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Dz.U. 2018 poz. 1669. Dostęp online: <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20180001669/O/D20181669.pdf>.
- ISAP Internetowy System Aktów Prawnych 2018d: Ustawa budżetowa na rok 2018 z dnia 11 stycznia 2018 r. Dz.U. 2018 poz. 291. Dostęp online: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20180000291/O/D20180291.pdf>.
- ISAP Internetowy System Aktów Prawnych 2018e: Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 20 września 2018 r. w sprawie pomocy de minimis w ramach programu „Wsparcie dla czasopism naukowych”. Dz.U. 2018 poz. 1832. Dostęp online: <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20180001832/O/D20181832.pdf>.
- Kancelaria Sejmu 1999: Ustawa z dnia 7 października 1999 r. o języku polskim. Dz.U. 1999 nr 90 poz. 999. Dostęp online: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19990900999/U/D19990999Lj.pdf>.
- Kancelaria Sejmu 2010: Ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk. Dz.U. 2010 nr 96 poz. 619. Dostęp online: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20100960619/U/D20100619Lj.pdf>.
- Kokowski, Michał 2014a: Podstawowe błędy mechanizmu oceny parametrycznej jednostek naukowych. Aspekt naukoznawczy. *PAUza Akademicka* 246 (20 marca 2014), s. 3. Dostęp online: http://www.pauza.krakow.pl/246_3_2014.pdf.
- Kokowski, Michał 2014b: Błędy oceny parametrycznej. *Forum Akademickie* 2014/6, ss. 30–31. Dostęp online: <https://prenumeruj.forumakademickie.pl/fa/2014/06/bledy-oceny-parametrycznej/>.

Kokowski, Michał 2014c: Uniwersytet nowego humanizmu. Komitet Kryzysowy Humanistyki Polskiej. Dyskusje (2015). Dostęp online: <http://www.cyfronet.krakow.pl/~n1kokows/M.Kokowski-Referat-Kongres-Kultury-Akademickiej-2014.pdf>; <http://kkhp.pl/dokumenty/dyskusje/dyskusja-o-stanie-nauki-universytetu-i-spoleczenstwa-w-polsce/m-kokowski-universytet-nowego-humanizmu/>. [Tekst referatu wygłoszonego podczas Kongresu Kultury Akademickiej „Idea Uniwersytetu – Reaktywacja” w Krakowie 20 marca 2014 r. I Sesja plenarna: Idea uniwersytetu, autonomia uniwersytetu, uniwersytet badawczy czy szkoła wyższego stopnia? (Kraków, Auditorium Maximum UJ, Aula Duża, 20 marca 2014)].

Kokowski, Michał 2015a: SCOPUS vs. ERIH Plus – jakie zmiany nas czekają („Głos w dyskusji”, 14 marca 2015). [W:] E. Kulczycki, SCOPUS vs. ERIH Plus – jakie zmiany nas czekają. *Warsztat Badacza* 13 marca 2015. Dostęp online: https://disqus.com/home/discussion/emanuelkulczycki/scopus_vs_erih_plus_jakie_zmiany_na_czekaja/#comment-1906541044.

Kokowski, Michał 2015b: Szkic aktualnej debaty nad naukometrią i bibliometrią w Polsce i zapomniane naukoznawstwo / A sketch on the current debate on scientometrics and bibliometrics versus the forgotten science of science. *Prace Komisji Historii Nauki PAU XIV*, ss. 117–134. Dostęp online: <http://pau.krakow.pl/PKHN-PAU/pkhn-pau-XIV-2015-7.pdf>. DOI: 10.4467/23921749PKHN_PAU.16.007.5263.

Kokowski, Michał 2015c: Jakiej naukometrii i bibliometrii potrzebujemy w Polsce? / What kind of scientometrics and bibliometrics do we need in Poland? *Prace Komisji Historii Nauki PAU XIV* (2015), ss. 135–184. Dostęp online: <http://pau.krakow.pl/PKHN-PAU/pkhn-pau-XIV-2015-8.pdf>. DOI: 10.4467/23921749PKHN_PAU.16.008.5264.

Kokowski, Michał 2015d: Bibliografia naukometryczno-bibliometryczno-informetryczna (wybór) / Scientometric, bibliometric and informetric bibliography (Selection). *Prace Komisji Historii Nauki PAU XIV* (2015), ss. 185–266. Dostęp online: <http://pau.krakow.pl/PKHN-PAU/pkhn-pau-XIV-2015-9.pdf>. DOI: 10.4467/23921749PKHN_PAU.16.009.5265.

Kokowski, Michał 2015e: Uniwersytet nowego humanizmu. *Zagadnienia Naukoznawstwa* 1(203), 2015, ss. 17–43. [Rozwinięta postać tekstu opartego na referacie wygłoszonym podczas Kongresu Kultury Akademickiej „Idea Uniwersytetu – Reaktywacja” w Krakowie 20 marca 2014 r. I Sesja plenarna: Idea uniwersytetu, autonomia uniwersytetu, uniwersytet badawczy czy szkoła wyższego stopnia?, Kraków, Auditorium Maximum UJ, Aula Duża, 20 marca 2014]. Dostęp online: http://yadda.icm.edu.pl/yadda/element/bwmeta1.element.desklight-c111ed6-bcda-4b40-b1e1-5fc2925b19cb/c/ZN_1-2015_2-Uniwersytet.pdf.

- Kokowski, Michał 2015f: The Science of Science (naukoznawstwo) in Poland: the changing theoretical perspectives and political contexts – A historical sketch from the 1910s to 1993. *Organon* 47(2015), pp. 147–237. Available online: https://www.researchgate.net/profile/Michal_Kokowski2/publication/318837623_THE_SCIENCE_OF_SCIENCE_NAUKOZNAWSTWO_IN_POLAND_THE_CHANGING_THEORETICAL_PERSPECTIVES_AND_POLITICAL_CONTEXTS--A_HISTORICAL_SKETCH_FROM_THE_1910S_TO_1993/links/5a4fa440f7e9b36f852bed7/.
- Kokowski, Michał 2016a: The Science of Science (naukoznawstwo) in Poland: Defending and Removing the Past in the Cold War. [In:] *Science Studies during the Cold War and Beyond. Paradigms Defected*. Edited by Elena Aronova, Simone Turchetti. Palgrave Macmillan. “Palgrave Studies in the History of Science and Technology”, pp. 149–176. DOI: 10.1057/978-1-137-55943-2_7.
- Kokowski, Michał 2016b: Komentarz na temat kryteriów i trybu oceny czasopism naukowych przedstawionych w projekcie z dnia 6 czerwca 2016 r. „Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia ... 2016 r. W sprawie przyznawania kategorii naukowej jednostkom naukowym” oraz postulowane zmiany zapisów. *Studia Historiae Scientiarum* 15 (2016), pp. 19–40. DOI: 10.4467/23921749SHP.16.003.6146. Available online: <http://pau.krakow.pl/SHS/shs-15-2016-3.pdf>.
- Kokowski, Michał 2017a: Nie trzeba koniecznie mieć nadziei na zwycięstwo, aby walczyć... *PAUża Akademicka* 371 (9 lutego), p. 3. Dostęp online: http://pauza.krakow.pl/371_3_2017.pdf.
- Kokowski, Michał 2017b: Podstawowe zastrzeżenia wobec Ustawy 2.0 vel Konstytucji dla nauki. *Nauka Polska. Jej Potrzeby, Organizacja i Rozwój* 26(51), ss. 19–27.
- Kokowski, Michał 2017c: Uwagi na temat „Projektu z dnia 23 marca 2017 r. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobu ustalania wysokości dotacji i rozliczania środków finansowych na utrzymanie potencjału badawczego oraz na badania naukowe lub prace rozwojowe oraz zadania z nimi związane, służące rozwojowi młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich”. Stanowisko zgłoszone w ramach konsultacji publicznych 19 maja 2017. Dostęp online: <http://legislacja.rcl.gov.pl/docs//506/12296760/12422688/12422691/dokument289477.pdf>.
- Kokowski, Michał 2018: Oficjalna strona internetowa. Dostęp online: <http://www.cyfronet.krakow.pl/~n1kokows/index.html>.
- Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego 2016: Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 7 grudnia 2016 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobu podziału dotacji z budżetu państwa dla uczelni publicznych i niepublicznych. Dz.U. 2016 poz. 2016. Dostęp online: <http://www.dziennikustaw.gov.pl/du/2016/2016/D2016000201601.pdf>.

- Kulczycki, Emanuel 2017: Punktoza jako strategia w grze parametrycznej w Polsce. *Nauka i Szkolnictwo Wyższe* 1(49)/2017, ss. 63–78. DOI: 10.14746/nisw.2017.1.4. Dostęp online: <https://core.ac.uk/download/pdf/144960728.pdf>.
- Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (MNiSW) 2017a: Projekt Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Dostęp online: <http://konstytucja-dlanauki.gov.pl/content/uploads/2017/09/projekt-ustawy-prawo-o-szkolnictwie-wyzszym-i-nauce-16092017-v1.pdf>.
- Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (MNiSW) 2017b: Uzasadnienia do „Projektu z dnia 16.09.2017 r. USTAWA z dnia ... Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce”. Dostęp online: <http://konstytucjadlanauki.gov.pl/content/uploads/2017/09/uzasadnienie-do-projektu-ustawy-prawo-o-szkolnictwie-wyzszym-i-nauce-16092017.pdf>.
- Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego 2017–2018: „O ustawie: Reforma inna niż wszystkie”. Dostęp online: <http://konstytucjadlanauki.gov.pl/o-ustawie>.
- Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (MNiSW) 2018a: *Projekt rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie ewaluacji jakości działalności naukowej*. Dostęp online: <https://legislacja.rcl.gov.pl/docs//506/12314505/12525417/12525418/dokument352533.pdf>.
- Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (MNiSW) 2018b: *Ewaluacja jakości działalności naukowej – przewodnik*. Warszawa: MNiSW. Dostęp online: <https://www.gov.pl/documents/1068557/1069061/6e48e5dd4e469616354f861c105e25f6.pdf/c745ebce-cebc-5f60-368c-27250a0c787b?version=1.0>.
- Monastersky, Richard 2005/2006: The Number That’s Devouring Science. The impact factor, once a simple way to rank scientific journals, has become an unyielding yardstick for hiring, tenure, and grants. *The Chronicle of Higher Education* October 14. Dostęp online: <https://www.chronicle.com/article/The-Number-Thats-Devouring/26481>; <https://www3.nd.edu/~pkamat/citations/chronicle.pdf> / Liczba, która paraliżuje naukę. Impact factor – kiedyś prosta metoda tworzenia rankingów czasopism naukowych, dziś bezwzględne kryterium zatrudniania i przyznawania grantów. *Biuletyn EBIB* 3/2006 (73) marzec. Dostęp online: <http://www.ebib.pl/2006/73/monastersky.php>.
- Müller, Piotr; Tomala, Ludwika 2018: Koniec „punktozy” wśród naukowców? Wiceminister: Wolimy 4 dobre artykuły, niż 20 słabych [wywiad]. *Forsal.pl* (28 lutego). Dostęp online: <https://forsal.pl/artykuly/1107811,koniec-punktozy-wsrod-naukowcow-wiceminister-wolimy-4-dobre-artykuly-niz-20-slabych-wywiad.html>.
- OECD 2018. *Gross domestic spending on Research and Development*. Dostęp online: <https://doi.org/10.1787/d8b068b4-en>.
- Os. fiz. 71 [Kokowski, Michał] 2017: Uwagi na temat zasady nowego modelu oceny publikacji. Rządowy Proces Legislacyjny. Konsultacje publiczne. Projekt

- ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (zgłoszone w ramach konsultacji publicznych 19 października 2017; opublikowane 20 listopada 2017: Marta Wójcik, MNiSW). Dostęp online: <http://legislacja.rcl.gov.pl/docs//2/12303102/12458855/12458858/dokument317513.docx>.
- PAP Nauka w Polsce 2016: Wydatki budżetowe na naukę wzrosną o niemal 6 proc. 08.01.2016. Dostęp online: <http://naukawpolsce.pap.pl/aktualnosci/news,407944,wydatki-budzetowe-na-nauke-wzrosna-o-niemal-6-proc.html>.
- PAP Nauka w Polsce 2017a: Ustawa 2.0 / Gowin: Uczelnie powinny się bać utrzymania status quo. Dostęp online (01.03.2017): <https://web.archive.org/web/20171005032557/http://naukawpolsce.pap.pl/aktualnosci/news,413316,ustawa-20-gowin-uczelnie-powinny-sie-bac-utrzymania-status-quo.html>.
- PAP Nauka w Polsce 2017b: Gowin zaapelował o wzrost nakładów na naukę do 1 proc. PKB. Dostęp online (16.10.2017): <http://naukawpolsce.pap.pl/aktualnosci/news,460131,gowin-zaapelowal-o-wzrost-nakladow-na-nauke-do-1-proc-pkb.html>.
- Rządowe Centrum Legislacji 2017: Projekt rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego zmieniającego rozporządzenie w sprawie sposobu ustalania wysokości dotacji i rozliczania środków finansowych na utrzymanie potencjału badawczego oraz na badania naukowe lub prace rozwojowe oraz zadania z nimi związane, służące rozwojowi młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich (27 marca 2017). Dostęp online: <http://legislacja.rcl.gov.pl/docs//506/12296760/12422694/12422695/dokument281449.pdf>.
- Rządowe Centrum Legislacji 2018: Zestawienie uwag do projektu ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce zgłoszonych w ramach opiniowania i konsultacji (Iwona Orfiłowicz, MNiSW, 10 kwietnia 2018). Dostęp online: <http://legislacja.rcl.gov.pl/docs//2/12303102/12458855/12458859/dokument336800.pdf>.
- Skuza, Sebastian; Suchodolska, Mira 2018: Kończymy z produkcją naukowej makułatury [WYWIAD z Sebastianem Kużą, wiceministrem nauki]. *Gazetaprawna.pl*/21 sierpnia 2018. Dostęp online: <http://serwis.gazetaprawna.pl/edukacja/artykuly/1224877,sebastian-skuza-systemowa-reforma-pan.html?ref=purchaseCompleted>.
- de Solla Price, Derek J. 1965: Networks of Scientific Papers. *Science* 149 (3683; 30 July), pp. 510–515. Dostęp online: <https://garfield.library.upenn.edu/papers/pricenetworks1965.pdf>.
- Suchodolska, Mira 2017: Kreatywne wypłaty w jednostkach PAN. *Gazetaprawna.pl* (24 lipca). Dostęp online: <https://edgp.gazetaprawna.pl/e-wydanie/55588,24-lipca-2018/65264,Dziennik-Gazeta-Prawna/669409,Kreatywne-wypłaty-w-jednostkach-PAN.html>.

Michał Kokowski
Podstawowe zastrzeżenia wobec projektu i uchwalonej Ustawy 2.0...

- Szewiola, Paulina 2018: RPO: Ustawa 2.0 powinna zostać zawetowana. *Dziennik Gazeta Prawna* 149(4799), 2 sierpnia, s. B9.
- Szkup, Bogdan; Dańda, Aleksander; Banaszak, Bartłomiej; Rojek, Miłosz; Wewiór, Przemysław 2018: *Ewaluacja jakości działalności naukowej – przewodnik*. Warszawa: Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Dostęp online: <https://nkn.gov.pl/ewaluacja-jakosci-dzialalnosci-naukowej-przewodnik/>.
- Temkin, Aleksander 2017a: Ustawa Gowina czy upodmiotowienie. *Wież* 6 października 2017. Dostęp online: <http://wiesz.com.pl/2017/10/06/ustawa-gowina-czy-upodmiotowienie/>.
- Temkin, Aleksander 2017b: Przygotowana reforma szkolnictwa wyższego to maskarada i brudny deal Gowina z establishmentem i rektorami. *W polityce.pl*. Nasz wywiad (19 października). Dostęp online: <https://wpolityce.pl/polityka/363135-nasz-wywiad-aleksander-temkin-przygotowana-reforma-szkolnictwa-wyzszego-to-maskarada-i-brudny-deal-gowina-z-establishmentem-i-rektorami>.
- Terlecki, Ryszard 2018: Nie ma zgody na ustawę Jarosława Gowina dot. szkolnictwa wyższego i nauki. (Fragment wywiadu udzielonego Jackowi Karnowskiemu, opublikowany w Tygodniku „Sieci”). *Gazetaprawna.pl, Forsal.pl* (19 lutego). Dostęp online: <https://forsal.pl/gospodarka/aktualnosci/artykuly/1105324,terlecki-nie-ma-zgody-na-ustawie-jaroslaw-gowina-dot-szkolnictwa-wyzszego-i-nauki.html>.
- Wróblewski, Andrzej Kajetan 2018: Zatruty prezent na stulecie niepodległości Polski. *PAUża Akademička* 435 (6 września 2018), s. 2. Dostęp online: http://pauza.krakow.pl/435_2_2018.pdf.
- Zakrzewski, Jakub; Życzkowski, Karol 2018: Przeciw „dziedziczeniu prestiżu”. Numer 440 (11 października 2018), s. 2. Dostęp online: http://www.pauza.krakow.pl/440_2_2018.pdf.
- Zdziebłowski, Szymon 2017: Budżet w 2018 r.: ponad 9,2 mld zł na naukę i ok. 16,5 mld na szkolnictwo wyższe (Relacja z posiedzenia Sejmowej Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży w dniu 26 października 2017). *PAP Nauka w Polsce*. Dostęp online: <http://naukawpolsce.pap.pl/aktualnosci/news%2C460300%2Cbudzet-w-2018-r-ponad-92-mld-zl-na-nauke-i-ok-165-mld-na-szkolnictwo-wyzsze.html>.
- Zgromadzenie Narodowe 1997: Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. uchwalona przez Zgromadzenie Narodowe w dniu 2 kwietnia 1997 r., przyjęta przez Naród w referendum konstytucyjnym w dniu 25 maja 1997 r., podpisana przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 16 lipca 1997 r. Dz.U. 1997 nr 78 poz. 483. Dostęp online: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19970780483/U/D19970483Lj.pdf>.
- Żylicz, Maciej 2018: Nieważne, co się publikuje, ważne gdzie. *PAUża Akademička* 439 (4 października 2018), s. 2. Dostęp online: http://pauza.krakow.pl/439_2_2018.pdf.